

Tuetusti työhön ja osallisuuteen Päijät-Hämeessä

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän Työkykyohjelma

HANKESUUNNITELMA

Sosiaalialan osaamiskeskus VERSO -liikelaitos
Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä

Sisällys

TIIVISTELMÄ.....	2
JOHDANTO	3
HANKKEEN PÄÄMÄÄRÄ, TAVOITTEET, TOIMENPITEET JA TULOKSET	5
Työkyvyn tuki osaksi tulevaisuuden sosiaali- ja terveystaloutta.....	5
Tavoitteet.....	5
Toimenpiteet.....	6
Tulokset.....	8
Tuetun työllistymisen menetelmien kehittäminen.....	8
Tavoitteet.....	8
Toimenpiteet.....	8
Tulokset.....	10
ARVIOINTI.....	11
YHTEISTYÖ	11
Työllisyyden kuntakokeilu.....	11
Kela.....	12
TE-palvelut.....	12
Tulevaisuuden sotekeskus -hanke	13
Kuntoutussäätiö.....	14
LAB ammattikorkeakoulu osatoteuttajana.....	14
Padasjoen kunta osatoteuttajana	14
Järjestöyhteistyö.....	15
ASIAKKAIDEN OSALLISUUS.....	16
HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMISEN NÄKÖKULMIEN HUOMIOIMINEN	16
ALUEELLINEN KEHITTÄMISTYÖ	17
RESURSSIT JA OHJAUSRYHMÄ	18
ALUSTAVA AIKATAULUTUS	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
RISKIENHALLINTASUUNNITELMA	20

TIIVISTELMÄ

Epävarmassa työmarkkinatilanteessa työttömien ja osatyökykyisen työkyvyn tuki on erityisen tärkeää. Kevään koronatilanne on johtanut laajoihin lomautuksiin ja irtisanomisiin ja jo työttömänä olevien henkilöiden erityisen suuriin vaikeuksiin työllistyä. Työkyvyn menettämisen riskissä olevien tunnistaminen, tuen tarpeiden arviointi, tuen toteuttamisen suunnittelu ja jatkokolkujen rakentaminen yhdessä asiakkaiden ja keskeisten työllisyyden toimijoiden kanssa, on nyt kriittistä ihmisten työelämäosallisuuden sekä hallituksen työllisyystavoitteiden toteutumisen kannalta.

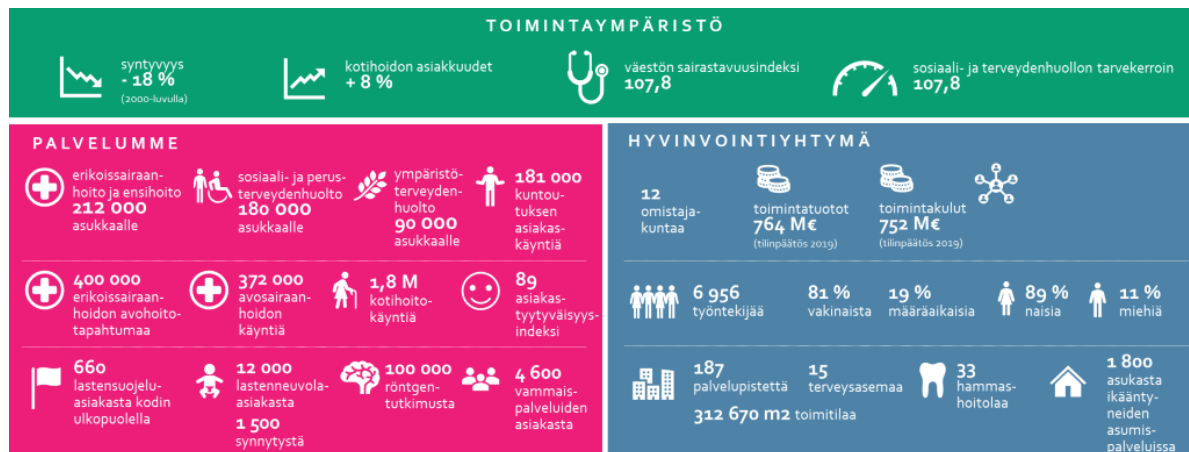
Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymä on jo tukevan sote-rakenteen mukainen, lähes koko maakunnan sosiaali- ja terveystalouden järjestäjä. Maakunnassa käynnistyy vuonna 2021 Työllisyyden kuntakokeilu ja yhteistyö TE-palveluiden ja Kelan kanssa on tiivistä. Sosiaali- ja terveydenhuollon sisäisiä prosesseja ja osaamista työkykyä tukevien toimenpiteiden tarpeen tunnistamiseksi ja tuen ja jatkokolkujen saumattomaksi järjestämiseksi yhdessä asiakkaiden ja muiden toimijoiden kanssa, on kuitenkin vahvistettava. Tuetun työllistymisen toimintamalli on käytössä vammaispalveluissa ja IPS –mallia on pienimuotoisesti pilotoitu kuntouttavassa työtoiminnassa. Vaikeasti työllistettävien osalta pitää kuitenkin edelleen kehittää toimintatapoja ja selkiyttää ja mallintaa sosiaalihuollon roolia suhteessa työllisyyspalveluihin. Hankkeessa tartutaan siten molempien toimintakokonaisuuksien eli Työkyvyn tuki osaksi tulevaisuuden sote-keskusta ja Tuetun työllistymisen toimintamallien kehittämiseen. Hankkeella on kaksi osatoteuttajaa LAB ammattikorkeakoulu ja Padasjoen kunta.

Hankkeessa alueelle luodaan, tehdään näkyväksi ja otetaan käyttöön, arvioitu ja eri osapuolten näkökulmasta toimiva työkyvyn tuen toimintamalli. Toimintamalli koostuu perustason sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten osaamisen lisäämisestä työkyvyn ylläpitoon sekä sen menettämisen riskissä olevien työ- ja toimintakyvyn arviointiin, hankkeessa valitun ja pilotoidun työ- ja toimintakyvyn arviointimittarin käyttöönottoon ja työkyvyn tuen paikallisen palvelujärjestelmän hallitsemiseen. Hyvinvointikuntayhtymä sitoutuu siihen, että hankkeessa toimivien ammattilaisten on mahdollisuus osallistua Työkykyohjelman järjestämiin koulutuksiin työajalla. Toimintamalli sisältää myös jalkautuvan työ- ja toimintakyvyn arviointitiimin hankkeessa mallinnettavan ja käyttöönotettavan toiminnan sekä eri toimijoiden roolin selkeyttämisen asiakkaan näkökulmasta ja asiakkaan jatkokolkujen rakentamiseen liittyvän yhteistyön muiden työllisyys ja oppilaitostoimijoiden kanssa. Tiimi saa tarvittaessa konsultaatioapua erikoissairaanhoidosta (mm. Kuntoutustutkimusyksiköltä). Tämän toimintakokonaisuuden osalta tehdään tiivistä yhteistyötä tulevaisuuden sote-keskusten kanssa, sillä perustason työntekijät toimivat siellä ja myös jalkautuva työ- ja toimintakyvyn arviointitiimi, tarjoaa tarvittaessa konsultaatioapua sote-keskusasiakkaiden tuen, hoidon ja kuntoutuksen tarpeiden selvittämiseen ja työkyvyn tuen suunnitelman laatimiseen. Toimintamalliin rakennetaan yhdessä asiakkaiden kanssa selkeä asiakkaan palvelupolku ja kuvataan asiakasvastaavan rooli palvelupolulla. Asiakasvastaava voi olla mm. sosiaalihuoltolain mukainen asiakkaan omatyöntekijä, työhönvalmentaja, terveydenhuollon edustaja tai muu ammattilainen, jonka asiantuntijuus on palvelujen toteutumisen ja asiakkaan tuen tarpeiden näkökulmasta keskeinen. Eri organisaatioiden edustajat voivat toimia myös tiiminä yhdessä asiakkaan kanssa asiakkaiden asioiden edistämiseksi.

Hankkeessa laajennetaan lisäksi Pähee OTE ja Pähee 2.0 hankkeissa vammaispalveluissa käyttöönotettua tuetun työllistämisen toimintamallia myös kuntouttavaan työtoimintaan, mallinnetaan avotyötä vammaispalveluissa ja selkiytetään sosiaalihuollon rooli työllisyyspalveluissa suhteessa muihin työllisyystoimijoihin. Hankkeen tuloksena asiakkaan rooli oman työ- ja toimintakykynsä asiantuntijana ja ylläpitäjänä vahvistuu, sote-keskuksessa toimivien ammattilaisten osaaminen työ- ja toimintakykyyn liittyvissä asioissa on kasvanut ja heillä on tarvittaessa käytössään jalkautuvan arviointitiimin asiantuntijuus. Yhteistyö mm. Kuntakokeilun, TE-toimiston ja Kelan kanssa on mallinnettu. Alueellinen työkyvyn tuen toimintamalli on kuvattu Innokylään ja käytössä. Tuetun työllistymisen toimintamallin käyttöä on laajennettu ja alihankintamalli on kuvattu Innokylässä ja käytössä. Työllisyyden tuen mahdollisuudet pienessä kunnassa on kuvattu. Hankkeen vaikutuksesta asiakas saa oikea-aikaista ja asiantuntevaa apua ja tukea työkyvyn ylläpitämiseen ja/tai sen palauttamiseen ja mahdollisuuksia osittaisen työkykynsä käyttämiseen ja työelämäosallisuuteen. Hankkeessa sitoudutaan tuottamaan arviointi ym. tietoa THL:n ja TTL:n ohjeistusten mukaan.

JOHDANTO

Tämän valtionavustuksen hakija ja hankkeen hallinnoija on sosiaalialan osaamiskeskus Verso, joka toimii osana Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymää (PHHYKY). Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymän hallitus päätti 1.6.2020 hakea Työkyky- hanketta (liite 1 kuntasitoumuslomake). Yhtymä on jo pitkälle integroitunut, tulevan sote-rakenteen mukainen maakunnallinen sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä. Vuodesta 2017 lähtien se on vastannut erikoissairaanhoidon ja ensihoidon palveluiden tuottamisesta Päijät-Hämeen maakunnan kaikille 9 jäsenkunnalle sekä sosiaali- ja perusterveydenhuollon palvelujen tuottamisesta 10 kunnalle, joista Pukkila ja Myrskylä kuuluvat Uudenmaan maakuntaan sekä Iitti (vielä vuoden 2020) Kymenlaakson maakuntaan. Perustason palvelujen osalta Heinola vastaa itse palvelujen järjestämisestä ja Sysmä on ulkoistanut toiminnan yksityiselle palveluntuottajalle. Kuvassa 1 on kuvattu yhtymää sen avainlukujen kautta.

Kuva 1: PHHYKY lukuina

PHHYKY on edistysellinen ja pitkälle integroitunut toimija, jossa on jo toteutettu paljon kehitystyötä alueen palveluiden parantamiseksi. Valtakunnallisessa kustannusvertailussa yhtymä on jo nyt kärkiluokkaa – siksi yhtymässä tarvitaan strategisia ja merkittäviä muutoksia palvelutuotannon tehokkuuden, laadun sekä asiakaslähtöisyyden parantamiseksi. Integroituna kuntayhtymänä sillä on mahdollisuus palveluiden määrätietoiseen, tavoitteelliseen ja rohkeaan uudistamiseen konkreettisemmilla ja vaikuttavimmilla toimilla kuin hajanaisemmilla alueilla. Hyvinvointiyhtymä on ulkoistanut osan terveysasemien toiminnasta. Päijät-Hämeessä aloittaa 1.1.2021 Mehiläisen (51% osuus) ja Päijät-Hämeen yhteisyritys, Harjun terveys oy. Yhteisyrityksen tavoitteena on kustannustehokas ja vaikuttava palvelutuotanto. Kyseessä ei ole sote-palvelujen kokonaisulkoistus, vaan ulkoistus koskisi noin 10% yhtymän toiminnasta. Hyvinvointiyhtymä vastaa palvelujen järjestämisestä. Tavoitteena on vahvempi järjestäjän rooli ja nykyistä parempi ohjausvaikutus ostopalveluihin. Työkykyhankkeessa tehtävä työ asemoituu vahvasti sote-palvelujen järjestämisvastuussa olevan hyvinvointiyhtymän toiminnaksi (liite 2). Sote-keskus -ja rakenne sekä näissä erillisrahoitteisissa hankkeissa valmistellaan tulevien hyvinvointialueiden toimintaa ja maakunnallisia toimintamalleja. Toimintaa pilotoidaan lähinnä omissa ja ulkoistetuissa palveluissa, mutta kehittämistä tehdään yhdessä linjassa Harjun terveyden sekä Sysmän ja Heinolan kanssa.

Syksyn 2019 THL:n asiantuntija-arvion mukaan Päijät-Hämeen tunnusluvut kertovat alueen väestön suuresta palvelun tarpeesta ja antavat merkkejä ylisukupolvisesta huono-osaisuudesta. Alueen ennaltaehkäiseviä perustason palveluita on vahvistettava ja monialaisen varhaisen tuen toimia kehitettävä.

Päijät-Hämeen alueen väestö ikääntyy ja vähenee. Väestöllinen huoltosuhde on keskimääräistä korkeampi, 65-vuotiaiden osuus väestöstä tulee olemaan maan 6. suurin vuonna 2030 ja 0-17 -vuotiaiden osuus on pienempi kuin maassa keskimäärin. Yhden vanhemman perheiden ja toimeentulotukea saavien osuudet ovat maan suurimpien joukossa. Työikäisen väestön rakenteellinen työttömyys ja nuorisotyöttömyys ovat keskimääräistä korkeammalla tasolla. Nuorten aikuisten jääminen koulutuksen ulkopuolelle on yleisempää kuin maassa keskimäärin.

Tarkasteltaessa työttömien osuutta työvoimasta, Päijät-Häme sijoittuu maakuntien välisessä vertailussa kahden suurimman prosenttiosuuden joukkoon. Vaikka työttömyys on viimevuosina kääntynyt laskuun, vaatii Päijät-Hämeen tilanne yhä palvelujen kehittämistä ja toimialarajat ylittävää yhteistyötä työllistymisen edistämiseksi.

Sotkanetin tilastojen (2018) mukaan pitkäaikaistyöttömien osuudet työttömistä Päijät-Hämeessä on maakunnista jopa suurin ja osuudet työvoimasta ovat maakunnista toiseksi suurimmat. Työttömyysjaksojen on todettu myös kestävän Päijät-Hämeessä keskimääräistä pidempään. Työttömien aktivointiasteen keskiarvo on puolestaan ollut Päijät-Hämeessä maakunnista toiseksi pienin. Aktivointiasteella tarkoitetaan aktiivisten työvoimapolitiittisten palveluiden piirissä olevien henkilöiden prosenttiosuutta työttömien työnhakijoiden ja palveluiden piirissä olevien kokonaissummasta.

Rakennetyöttömyyden aste eli vaikeasti työllistyvien osuus on Päijät-Hämeessä maakunnista toiseksi korkein. Vaikeasti työllistyvät ovat työikäisiä, joilla on vaikeuksia työllistyä avoimilla työmarkkinoilla, jonka seurauksena he liikkuvat työttömyyden, työvoimapolitiittisten palveluiden ja lyhyiden työsuhteiden välillä. Nuorisotyöttömyyden aste 18-24-vuotiaasta työvoimasta oli Päijät-Hämeessä maan kolmanneksi suurin. Syrjäytymisriskissä (ei töissä, ei opiskele, ei varusmiespalvelussa) olevien 18-24 -vuotiaiden nuorten osuus % vastaavan ikäisistä nuorista oli vuonna 2017 myös maan kolmanneksi suurin. Niin ikä, osatyökykyisyys, terveydelliset ja psykososiaaliset ongelmat voivat vaikeuttaa henkilön työllistymistä. Lisäksi elinkeinorakenteen muutos ja työelämän vaativuus ovat vaikeuttaneet osaamista vastaavien työpaikkojen löytymistä.

THL, SOTKANET 2018	PÄIJÄT-HÄME	KOKO MAA
Työttömät, % työvoimasta	12,6	9,7
Pitkäaikaistyöttömät, % työttömistä	35,7	29,8
Pitkäaikaistyöttömät, % työvoimasta	4,5	2,9
Työttömien aktivointiaste, %	27,8	32,6
Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15 - 64-vuotiaista	6,5	4,6
Nuorisotyöttömät %, 18-24-vuotiaasta työvoimasta	17,4	12,3
Syrjäytymisriskissä (ei töissä, ei opiskele, ei varusmiespalvelussa) olevat 18-24-vuotiaat (vuonna 2017)	19,8	16,9

Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymän vammaispalvelun asiakkuudessa on tällä hetkellä noin 4200 henkilöä. Heistä kehitysvammaisten osuus on noin neljännes. Päiväaikaisen toiminnan palveluissa on reilut 600 vammaista henkilöä, joista noin 160 henkilöä avotyötoiminnassa.

HANKKEEN PÄÄMÄÄRÄ, TAVOITTEET, TOIMENPITEET JA TULOKSET

Päijät-Hämeen kuntayhtymässä on tarkoitus toteuttaa Työkykyohjelman molemmat toimenpidekokonaisuudet, jotka on kuvattu alla olevassa kuviossa. (kuva 2)

Työkyvyn tuki osana SOTE-keskusta

Tavoitteet ja toimenpiteet:

1. Ammattilaisilla on sote-keskuksessa selkeä prosessi ja osaamista työ- ja toimintakyvyn tukeen, työkyvyn heikkenemisen riskin tunnistamiseen sekä tarvittavien palveluiden monialaiseen suunnitteluun, järjestämiseen, ja systemaattiseen arviointiin. (tarvittaessa työkykytiimin tuella)

- ammattilaisten osaamisen lisääminen monialaisesta yhteistyöstä ja työ- ja toimintakyvyn arvioinnista sekä mittareiden käytöstä ja riskissä olevien tunnistamisesta
- asiakasraatien hyödyntäminen palvelujen kehittämisessä, asiakaskehittäjät mukana aktiivisesti
- yhteiset verkoston työpajat palvelujen suunnitteluun

2. Sote-keskukseen perustettava jalkautuva työ- ja toimintakyvyn arvioinnin tiimi tukee muuta perustasoa haastavimmissa tilanteissa ja saa konsultaatioapua tarvittaessa erikoissairaanhoidolta.

- jalkautuvan työ- ja toimintakyvyn arviointitiimin perustaminen
- monialaisen yhteistyön kehittäminen
- konsultointikäytäntöjen luominen esh

3. Työkyvyn tuen palvelukokonaisuudessa on luotu toimiva asiakkaiden tarpeista lähtevä yhdessä tekemisen tapa muiden viranomaisten kanssa. Asiakkaan omat voimavarat ovat käytössä ja palvelupolku toimii sujuvasti hallinnollisten rajojen ylitse. Asiakkaan tukemisesta vastaavat nimetyt vastuuhenkilöt asiakkuuden päättymiseen asti.

- joustavan yhdyspintatyöskentelyn rakentaminen, jossa vastuut ja roolit selkiinnytetään ja sovitaan
- työkyvyn tuen palvelukokonaisuuden kuvaaminen palvelumuotoilun avulla

Toimijat ja yhdyspinnat

Sosiaalipalvelut

asiakasohjaus -omatyöntekijä
vammapalvelut
työikäisten palvelut
päihde
mielenterveyspalvelut

Terveyspalvelut

perusterveydenhuolto
erikoissairaanhoido
kuntoutus

Työllisyyden kuntakokeilu

työ
arviointitiimi
omavalmentaja

KELA

ammattilinen kuntoutus
vaativa lääkinällinen kuntoutus
kuntoutuskurssit
Kuntoutuspsykoterapia

TE-palvelut

yhtymäyhteistyö

TULOKSET:

- Asiakasosallisuus lisääntyy
- Toimiva monialainen työ- ja toimintakyvyn arvioinnin malli
- Yhteensovitut työllistymisen tuen mallit
- Helposti saavutettavat palvelut
- Tuetun työllistymisen malli
- Selkiinnytetty tuetun työllistymisen palvelupolku
- Pilotoitu alihankintamalli
- Osaaminen lisääntyy

Tuettu työllistyminen

Tavoitteet ja toimenpiteet:

1. Tuetun työllistymisen palvelupolku on asiakkaille selkeä, palvelut helposti saavutettavissa ja tavoitteellisia.

- yhteistyöverkosto on rakennettu ja työjako selkiinnytetty Te-toimiston, sotetoimijoiden; Kelan ja Työllisyyden kuntakokeilun kanssa
- työntekijöiden vastuun ja roolien kuvaaminen asiakaspolussa palvelumuotoilun avulla työpajoissa

2. Avotyön mallintaminen alihankintatyöksi vammapalveluissa

- vammaisten avotyötoiminnan nykytilan kartoitus, tulevaisuuden mallien suunnittelu ja pilotointi valittujen yrittäjien kanssa uuden toimintamallin kuvaamisen tueksi

3. Vammaistyössä kehitettävänä oleva tuetun työllistymisen toimintamallin laajentamisen mahdollisuuksia kokeillaan esim. pitkäaikaistyöttömien, kuntouttavan työtoiminnan, mt- ja päihdeasiakkaiden parissa.

- vammapalvelun työhönvalmennuksen tehostaminen
- toiminnan laajentaminen: tiimin perustaminen, koulutusprosessi, pilotointi

Asiakkaille helposti saavutettavat ja toimivat työkyvyn tuen palvelut

Kuva 2

Työkyvyn tuki osaksi tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskusta

Tavoitteet

1. Ammattilaisilla on sote-keskuksessa selkeä prosessi ja osaamista työ- ja toimintakyvyn tukeen, työkyvyn heikkenemisen riskin tunnistamiseen sekä tarvittavien palveluiden monialaiseen suunnitteluun, järjestämiseen, ja systemaattiseen arviointiin (tarvittaessa työkykytiimin tuella).
2. Sote-keskukseen perustettava jalkautuva työ- ja toimintakyvyn arvioinnin tiimi tukee muuta perustasoa haastavimmissa tilanteissa ja saa konsultaatioapua tarvittaessa erikoissairaanhoidolta
3. Työkyvyn tuen palvelukokonaisuudessa on luotu toimiva asiakkaiden tarpeista lähtevä yhdessä tekemisen tapa muiden viranomaisten kanssa. Asiakkaan omat voimavarat ovat käytössä ja palvelupolku toimii sujuvasti hallinnollisten rajojen ylitse.

Asiakkaan tukemisesta vastaavat nimetyt vastuuhenkilöt asiakkuuden päättymiseen asti.

Toimenpiteet

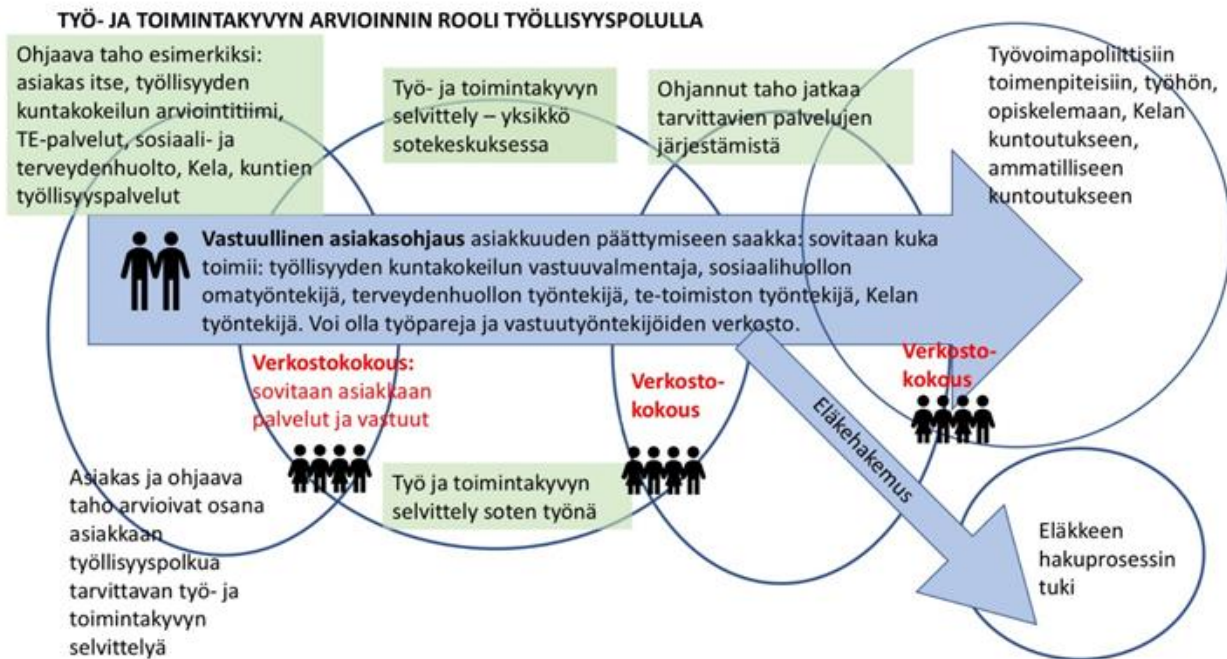
Lisätään osaamista ja työkaluja osatyökyisten työ- ja toimintakyvyn arviointiin ja tukeen eri tasoilla. Hyödynnetään muualla kehitettyjä hyviä käytäntöjä toiminnan kehittämisessä. Koulutetaan laajasti sote- alan ammattilaisia työ- ja toimintakyvyn tukemiseen ja sen menettämisen riskissä olevien henkilöiden tunnistamiseen sekä työkyvyn tuen paikalliseen palvelujärjestelmään (sitoudumme siis henkilöstön kouluttamiseen). Otetaan käyttöön työ- ja toimintakyvyn arvioinnin mittari/ mittareita ja seurataan ja arvioidaan yhdessä asiakkaiden kanssa työ- ja toimintakyvyn muutosta ja suunnataan sosiaalityön sekä kuntoutuksen interventioita sen mukaisesti. Konsultoidaan tarvittaessa moniammatillista työkyvyn tuen tiimiä. Kehitetään yhteistä hoito-, kuntoutus, työkyvyn tuen ja asiakassuunnitelma- työtä ja kirjaamisen tapoja. Rakennetaan yhteistyössä sujuvia ja joustavia palvelupolkuja sekä sovitaan vastuista, tehtävistä ja yhteistyön muodoista yli hallinnollisten rajojen yhdessä tulevaisuuden sote-keskustoimijoiden kanssa.

Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymä haki ja sai hallituksen sote-uudistukseen liittyvän rakenneuudistuksen kehittämishankkeen valtionosuuden, jossa kehitetään digitaalisia palvelukokonaisuuksia asiakastyössä, henkilöstökoulutuksissa ja ammattilaisten konsultaatioissa. Tätä kehittämistyötä hyödynnetään TTO -hankkeessa.

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä tuottaa perusterveydenhuollon ja sosiaalihuollon palvelut 10 kunnalle ja erikoissairaanhoidon palvelut 12 kunnalle, jolloin sosiaali- ja terveydenhuollon toimipisteitä on eri puolilla maakuntaa. Työttömien terveystarkastusten prosessin sekä työttömien työ- ja toimintakyvyn arvioinnin tueksi Sote-keskustoimijoille perustetaan Sote-keskukseen jalkautuva moniammatillinen tiimi, jossa on työterveys-, sosiaalihuollon ja hoitotyön osaamista. Moniammatillinen tiimi toimii verkostomaisesti jalkautuen eri kuntiin. Tiimi kehittää osana käytännön toimintaa moniammatillista ja asiakkaiden palveluja yhteensovittavaa toimintaa, jossa yhtenä keskeisenä kehittämisen kohteena on vastuutyöntekijän toiminta. Tiimin tueksi nimetään vastuuhenkilöt mielenterveyspalveluista (psykologi), päihdepalveluista ja fysioterapiasta, ym., ja luodaan matalan kynnyksen konsultointimahdollisuus. Työkyvyn arvioinnin ja tuen tiimin ja erikoissairaanhoidon kuntoutustutkimusyksikön välille rakennetaan sujuva konsultaatiokäytäntö (mm. kuntoutustutkimusyksiköstä voidaan tarvittaessa jalkautua tiimin tueksi).

Työttömien terveyden sekä työ- ja toimintakyvyn arviointi porrastetaan niin, että tiimi toimii tarvittaessa työ- ja toimintakyvyn ylläpidon ja olemassa olevan työkyvyn arvioinnin tukena muille sote-keskustoimijoille ja keskittyy laajempaa arviointia tarvitsevien tutkimiseen sekä kehittää sote-keskuksen henkilöstön osaamista työ- ja toimintakyvyn arvioinnissa osana normaalia toimintaa.

Asiakas voi ohjautua työ- ja toimintakyvyn arviointiin eri tahojen kautta. Palvelua tarjotaan matalalla kynnyksellä, asiakas voi hakeutua palveluun itse tai ohjautua sosiaali- ja terveyspalveluista tai yhteistyökumppaneiden kuten Työllisyyden kuntakokeilun kautta. Hankkeessa rakennetaan ja mallinnetaan sujuvat, ketterät ja joustavat palvelupolut yli hallintoalojen. Asiakkaan työ- ja toimintakyvyn arviointi on osa asiakkaan työllistymispolkua ja siksi tarvitaan vahvaa yhteistyötä. Asiakkaan ohjautuminen kuntoutukseen edellyttää vahvaa yhteistyötä Kelan ja kuntoutuksen toimijoiden kanssa. Työllisyyden kuntakokeilun ja TE-palvelujen kanssa tarvitaan aktiivista yhteistyötä, jotta asiakas pääsee tarvitsemiinsa koulutuspalveluihin ja mukaan työelämään. Hankkeessa sovitaan vastuut sote-toimijoiden ja muun palveluverkoston välillä asiakkaiden palvelupolkujen eri vaiheissa. Mallinnetaan ja selkiinnytetään myös sotetoiminnan omatyöntekijän/asiakasvastaavan, Työllisyyden kuntakokeilun omavalmentajan sekä TYP-toiminnan vastuuhenkilön roolit ja vastuut palvelupolun vaiheissa. Tässä hankkeessa kehitetään erityisesti asiakkaan työ- ja toimintakyvyn selvittelyä sosiaali- ja terveysasemilla ja asiakkaan kokonaistyöllistämispolkuun liittyviä yhteistyön tapoja. Toimintamalli kuvataan Innokylään. **Kuva 3**

Kuva 3

Hankkeessa kehitetään monialaista hoito- ja kuntoutus- asiakassuunnitelman laatimista eri tahojen yhteistyönä niin, että siihen tulee kirjattua myös työkykyyn liittyvät tavoitteet. Yhteisten asiakas- ja kuntoutus- ja hoitosuunnitelmien kehittäminen on tavoitteena myös Tulevaisuuden Sotekeskus-hankkeessa, jonka valtionavustusta hyvinvointiyhtymä on hakenut. Sotekeskus -hankkeessa kehitetään perustason palveluja ja sosiaali- ja terveydenhuollon integraatiota asiakastyössä, joten hankkeet tukevat toisiaan. Työllisyyden kuntakokeilussa ja TE-toimiston kanssa yhteistyössä tehtävien monialaisten työllistymis- ja aktivointisuunnitelmien laadinnassa yhteensovitetaan työnkyvyn tuen suunnitelmat osaksi niitä. Työkykyhankkeessa kehitetään myös varhaisvaiheen työkyvyn ylläpidon tukitoimia psyykkisen, fyysisen ja sosiaalisen toimintakyvyn osa-alueille yli hallintorajojen kuntien eri toimialojen kanssa sekä kolmannen sektorin kanssa (esim. Liikuntatoimi, PHLU, Aikuiskoulutuskeskus, järjestöt).

Asiakasosallisuuden menetelmiä kehitetään aktiivisesti osana sote-keskuksen työkyvyn tukea. Työkyvyn tiimiin palkataan osa-aikainen kehittäjäasiakas, jonka roolina on toimia työkykytiimin jäsenenä tuoden kokemustietoa tiimin kehittämistoimintaan. Kehittäjäasiakas toimii myös vertaistukitoiminnan kehittäjänä yhteistyössä ammattilaisten kanssa tuetun työllistämisen kokonaisuudessa. Myös olemassa olevia asiakasraateja hyödynnetään palvelujen kehittämisessä ja arvioimisessa.

Osatyökykyisten asiakkaiden työ- ja toimintakyvyn arviointi tarvitsee tuekseen mittareita, joilla voidaan todeta olemassa oleva työ- ja toimintakyky sekä joiden avulla voidaan tukea kohdentaa. Hankkeessa on tarkoitus yhteistyössä esimerkiksi Työterveyslaitoksen kanssa valita käyttöön mittari tai mittarit, joilla alueella voidaan työ- ja toimintakykyä yhteismitallisesti arvioida. Lisäksi on tärkeää tehdä yhteistyötä alueen muiden toimijoiden kanssa mittaria valittaessa. Alueella ei ole tällä hetkellä käytössä eri toimijoiden välillä yhteistä sovittua mittaria, vaan jokainen organisaatio hyödyntää omia parhaaksi katsomiaan mittareita. Päijät-Hämeessä on kokeiltu esimerkiksi Kykyviisaria eri ESR-hankkeissa ja Walmua kuntouttavassa työtoiminnassa sekä pajatoiminnoissa. Sote-keskuskehittämisessä pilotoidaan Avainmittaria.

LAB ammattikorkeakoulu vastaa työkyvyn tuen palvelukokonaisuuden kuvaamiseen liittyvästä tiedonkeruusta, palvelumuotoilua hyödyntävästä fasilitoidusta työpajaprosessista sekä palvelukokonaisuuden mallintamisesta yhdessä hankkeen toimijoiden/työntekijöiden kanssa. Sote-keskuksen työkyvyn tuen mallintaminen aloitetaan kevyellä selvityksellä nykytilasta. Tehdään käyttäjähaastatteluja sekä kootaan muuta relevanttia käyttäjätietoa. Työpajoissa (2-4) ideoidaan

caseja yhdessä hanketoimijoiden ja asiakasedustajien kanssa. Caset kuvaavat erilaisia tapoja tunnistaa asiakkaan tarpeita ja luoda palvelupolkuja hänen kanssaan. Seuraavassa vaiheessa suoritetaan kevyet kokeilut, joissa testataan, arvioidaan ja kerätään kokemuksia tapojen/casejen toimivuudesta. Lopuksi järjestetään työpajaprosessi (3-6), jossa saadut tulokset ja kokemukset mallinnetaan. Työpajojen määrät tarkentuvat hankkeen ja prosessin edetessä.

LAB ammattikorkeakoulu vastaa saadun tiedon kokoamisesta ja visualisoinnista työkyvyn tuen mallintamiseksi.

Tulokset

- Sotehenkilöstön osaaminen on lisääntynyt työkyvyn tuen tarpeen tunnistamisessa, mittareiden käytössä ja arvioinnissa sekä palvelujärjestelmästä.
- Toimiva monialainen työ- ja toimintakyvyn arvioinnin malli ja siihen liittyvä vastuutyöntekijätoiminta on kuvattu Innokylään ja malli on toiminnassa
- Asiakkaiden työllistymisen tuen palvelut on yhteensovitettu muiden työllisyys- ja kuntoutustoimijoiden kanssa
- Asiakkaan näkökulmasta palvelut ovat helposti saavutettavia ja toimivia yli hallintorajojen
- Asiakasosallisuus palvelujen suunnittelussa, kehittämisessä ja arvioinnissa on lisääntynyt ja eri asiakasosallisuuden menetelmiä on kehitetty ja käytössä

Tuetun työllistymisen menetelmien kehittäminen

Tavoitteet

- 1. Tuetun työllistymisen palvelupolku on asiakkaille selkeä, palvelut helposti saavutettavissa ja tavoitteellisia.**
- 2. Avotyön mallintaminen alihankintatyöksi vammaispalveluissa. Alihankintamallia on kehitetty yhdessä asiakkaiden, Phhykyn ja yrittäjien kanssa, sen toimivuutta arvioitu ja se on käytössä.**
- 3. Vammaistyössä kehitettävänä oleva tuetun työllistymisen toimintamallin laajentamisen mahdollisuuksia kokeillaan esimerkiksi pitkäaikaistyöttömien, kuntouttavan työtoiminnan, mt- ja päihdeasiakkaiden parissa.**

Toimenpiteet

Amerikasta lähtöisin olevaa tuetun työllistymisen mallia on toteutettu Suomessa 1990-luvulta alkaen pääosin vammaisasiakkaiden työhönvalmennuksessa. Päämäärä alusta alkaen on työllistyä oikeanlaisen tuen avulla avoimille työmarkkinoille. Päijät-Hämeessä on kokeiltu ja otettu käyttöön IPS -mallin (Individual Placement and Support) mukaisia näyttöön perustuvan työhönvalmennuksen laatuksiteerejä niin vammaispalvelun kuin työikäisten palvelujen (kuntouttava työtoiminta) puolella. IPS-toimintamallin vaikuttavuudesta on kerätty Amerikassa ja Euroopassa tutkimuksellista tietoa ja sen vuoksi sitä kutsutaan näyttöön perustuvaksi malliksi. (Bond ym. 2008). Tutkimusten mukaan IPS-mallin mukaista työhönvalmennusta saaneiden työllistyminen on kaksinkertainen verrattuna perinteiseen työhönvalmennukseen (Kuntoutussäätiön selvitys 2018). Laatuksiteerien avulla palvelua ja työhönvalmentajan työotetta voidaan arvioida numeerisesti ja asettaa näin myös tavoitteita toiminnan kehittämiseen. Näyttöön perustuva työhönvalmennus sopii tutkimusten mukaan monille eri asiakasryhmille, tuloksellisia kokemuksia on mm. mielenterveysasiakkaiden parista. Tutkimuksissa on todettu, että tuettu työ tukee kehitysvammaisten henkilöiden työllistymistä

avoimille työmarkkinoille. Näyttö perustuu kolmeen tutkimukseen, joista yksi oli korkealaatuinen satunnaistettu vertailututkimus (Goldberg ym. 1990), yksi korkealaatuinen (Cimera 2011) kohorttitutkimus ja yksi keskinkertainen (Gray ym. 2000) kohorttitutkimus. Kohderyhmänä 16 947 kehitysvammaista henkilöä. Pääperiaate on, että oikeanlaisen tuen avulla kuka tahansa voi työllistyä avoimille työmarkkinoille. Tuetusta työllistymisestä hyötyvät henkilöt, joilla on tarve aktiiviseen ja mahdollisesti pitkäaikaiseen (aikaan rajoittamaton) tukeen työllistymispolullaan.

Tässä hankkeessa tuetun työllistymisen menetelmä IPS-mallin mukaiset periaatteet ja Fidelity Scale -arviointikriteerit otetaan käyttöön soveltuvien osin Päijät-Hämeen alueella. Hankkeessa selvitetään tuetun työllistymisen mahdollisuuksia ja toteuttamistapoja eri asiakaskohderyhmien parissa koko Päijät-Hämeen maakunnan alueella sekä arvioidaan mallin vaikutuksia. Hankkeeseen perustetaan työhönvalmennuksen tiimi, johon kohdennetaan työhönvalmentajaresurssia (osin osana omarahoitusta) kolme henkilötyövuotta, jotta tuetun työllistymisen mallia voidaan käytännössä kokeilla esimerkiksi kuntouttavan työtoiminnan palvelussa. Tiimissä toimii hyvinvointiyhtymän vammaispalvelun työhönvalmentaja, josta saadaan asiantuntijaosaamista esimerkiksi mestarikisällimallin avulla. Hankkeen päätyttyä Päijät-Hämeen alueelle on rakennettu tuetun työllistymisen malli, josta löytyy tarvittava asiantuntijuus eri kohderyhmien työllistymisen tuessa.

Tuetun työllistymisen -tiimin asiakkaaksi ohjautuu kuntouttavan työtoiminnan, vammaispalvelun, päihdepalvelujen ja mielenterveyspalvelujen asiakkaita, joilla on itsellä motivaatiota työllistyä avoimille työmarkkinoille, ja jotka tarvitsevat pitkäkestoista tukea työllistymisen polulla. Tiimin työntekijät jalkautuvat asiakkaiden toimintaympäristöihin. Tuetun työllistymisen menetelmistä järjestetään ostopalveluna koulutusta alueen työhönvalmennusta tekeville yksiköiden työntekijöille. Tuettua työhönvalmennusta juurrutetaan olemassa oleviin toimintayksiköihin koulutuksiin sisälle rakennettujen käytäntöihin liittyvien kehittämistehtävien avulla. Tuetun työllistymisen tiimissä toimii osa-aikaisesti myös kehittäjäasiakas ja/tai kokemusasiantuntija.

Tuetun työllistymisen toimintamallin käyttöönotto ja kehittäminen edellyttää, että tuetun työllistymisen kaikki viisi vaihetta otetaan mukaan alueelliseen toimintaan. EUSE:n (Euroopan tuetun työllistymisen kattojärjestö) mukaan viisi vaihetta ovat; palveluun ohjautuminen, osaamisen kartoitus, työn etsintä, työskentely työnantajan kanssa sekä tuki työssä pysymiseen. Päijät-Hämeen alueellisessa hankkeessa kiinnitetään erityistä huomiota asiakasohjautumiseen, koska valmista mallia alueella ei ole sellaiselle toiminnalle, jossa voidaan tuetun työllistymisen tiimiin ottaa asiakkaita riippumatta heidän taustoistaan (esim. vammaisdiagnoosi, joka määrittää vammaispalvelun asiakkuuden).

Työhönvalmennuksen vastuita ja työnjakoa mallinnetaan eri toimijoiden välillä. Tähän mallinnukseen liittyy vahvasti sosiaalihuollon palvelupolkujen kuvaaminen. Tehdään sosiaalihuollon rooli näkyväksi tuetussa työllistymisessä suhteessa Te-palvelun, Työllisyyden kuntakokeilun, Kelan ym. työhönvalmennukseen. Omatyöntekijän roolia selkiinnytetään myös asiakkaan tuetun työllistymisen polulla. Sosiaalihuollon tuetun työllistymisen palvelupolku on kuvattu ja selkiytetty.

Phhyky:n vammaisten työhönvalmennuksen asiakkaista noin 160 henkilöä on avotyön palvelussa. Avotyötä toteutetaan pääosin normaaleissa työympäristöissä, esimerkiksi kaupoissa, kiinteistönhuollon työtehtävissä ja siivous- tai keittiötoissa. Avotyöstä ei makseta palkkaa, vaan avotyötä suorittava vammaisen henkilö saa työpanoksestaan työosuusrahaa, joka verottomana voi olla maksimissaan 12 €/päivä. Avotyössä olevalla vammaisella henkilöllä on oikeus saada Phhyky:n tukea esimerkiksi matkakustannuksiin, joita syntyy työpaikalle siirtymisestä. Tämän lisäksi avotyön palveluun kuuluu työhönvalmentajan tuki, joka on aina yksilöllisesti suunniteltu ja sovittu asiakkaan tuen tarpeen mukaan. Phhykyn vammaisten työhönvalmennuksen asiakkaista noin 20 henkilöä on tällä hetkellä palkkatyössä avoimilla työmarkkinoilla. Näille henkilöille ja heidän työnantajilleen annetaan tuetun työllistymisen mallin mukaista tukea työhönvalmentajien tarjoamana.

Vammaisten päiväaikaisen toiminnan avotyötä on tavoitteena pilotoida alihankintamallina. Pilotti toteutetaan tiiviissä yhteistyössä vammaispalvelun ja pilottiin osallistuvien yritysten kanssa. Pilotin

aikana Päijät-Hämeessä toteutettavaa avotyötä selkiytetään ja nykyisiä rakenteita arvioidaan. Pilotin avulla selvitetään, miten käytännössä alihankintamalli toteutetaan ja mitkä ovat mahdolliset vaihtoehtoiset toteutustavat. On selvittävää mm. miten lasketaan/hinnoitellaan työstä tehtävä korvaus yrittäjän kanssa, miten suoritetaan korvaus edelleen työhön osallistuneille asiakkaille, miten maksettu korvaus vaikuttaa asiakkaiden nykyisiin taloudellisiin etuisuuksiin ja miten toimitaan nykyisen työosuusrahan kanssa. Lisäksi on selvittävää, miten mallin toteuttaminen vaikuttaa asiakassuunnitelmien laatimiseen ja mikä on omaohjaajan rooli prosessissa. Alihankintamallin pilotoinnin aikana on tehtävä laajaa yhteistyötä yli toimialarajojen. Pilotin aikana tarvitaan mm. talousosaamista, sosiaalihuollon osaamista ja kehittävää yritysyhteistyöosaamista. Lisäksi hankkeessa kuvataan työhallinnon ja työllisyyden kuntakokeilun rooli vammaisten, eläkkeellä olevien osatyökykyisten työhönvalmennettavien avoimille työmarkkinoille työllistymisessä sekä tarvittavan yritys- ym. yhteistyön koordinoinnissa ja toteuttamisessa.

Alihankintamallia kokeillaan, arvioidaan ja mallinnetaan Innokylään. Alihankinta -mallissa myydään työnantajalle/yritykselle työpanosta, jonka tekemiseen osallistuu vammaispalvelun työtoiminnan asiakkaita sekä ohjaushenkilöstöä. Työ on ryhmätyönä tehtävää työtä yrityksen tiloissa, esim. hyllytystä kaupoissa, ulkosiivousta, toimistosiivousta. Toimintaan osallistuvat vammaiset henkilöt nimetään Phhykyn toimesta ja toimintaan osallistuvien kokoonpano voi vaihdella. Yritys maksaa korvauksen tehdystä työstä, joka suoritetaan korvauksen toimintaan osallistuneille asiakkaille.

Tuetun työllistymisen kehittämisessä on aktiivisesti mukana kehittäjäasiakas. Toimenpiteiden suunnitteluun ja arviointiin hyödynnetään myös työikäisten ja vammaispalvelujen asiakasraateja.

Padasjoen kunta toimii hankkeessa osatoteuttajana ja tuottaa osana hanketta pienille kunnille mallin tuetulle työllistymiselle siten, että palveluissa asiakkaina olevat osatyökykyiset henkilöt etenevät työllistymispolullaan nykyistä paremmin. Kunnan työ sijoittuu Padaspaletti nimiseen työllisyydenhoitoyksikköön, joka on Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän kanssa yhteinen yksikkö jo valmiiksi sote-työllisyyspalvelut rajapinnalla. Kunta voi soveltaa yritys- ja työelämäverkostonsa tarjontaa osatyökykyisten hyväksi kohti pysyviä työllistymisen tilanteita yksilötasolla. Työllisyyspalvelun ja sote-keskustöyön kehittyvä toiminta tulee muodostamaan hyvin yhteen toimivan palvelumallin, joka ei ole liian raskas tuotantomallina pienelle kunnalle ja johtaa tehokkaasti osatyökykyisten työllistymiseen yksityisen sektorin työmarkkinoilla. Osahanke toteuttaa erityisesti hankkeen tavoitetta: Tuetun työllistymisen palvelupolku on asiakkaille selkeä, palvelut helposti saavutettavissa ja tavoitteellisia.

LAB ammattikorkeakoulu toimii osahankkeena ja vastaa eri tuetun työllistymisen toimijoiden vastuiden ja roolien selvittämisestä ja kuvauksesta. Erityisesti sosiaalihuollon rooli tuetussa työllistämisenä halutaan kirkastaa. Eri toimijoiden vastuiden ja roolien kuvaamisessa hyödynnetään palvelumuotoilua. Vastuut ja roolit työstetään työpajaprosessissa. Prosessiin osallistuu monitoimijainen ryhmä sosiaalihuollon, te-palvelun, Kelan ja työllisyyden kuntakokeilun ja kunnan edustajia. Prosessi koostuu työpajatapamisista (4-6) ja työpajaprosessin tulokset hyödynnetään palvelupolun kuvaamisessa, joka tapahtuu työpajojen jälkeen. Palvelupolun kuvaamiseksi/mallintamiseksi järjestetään omat teemalliset työpajat (3-5). Työpajojen määrät tarkentuvat hankkeen ja prosessin edetessä.

Tulokset

- Hankkeen päätyttyä Päijät-Hämeen alueelle on rakennettu tuetun työllistymisen malli, josta löytyy tarvittava asiantuntijuus eri kohderyhmien työllistymisen tuessa.
- Sosiaalihuollon tuetun työllistymisen palvelupolku on selkiinnytetty, mallinnettu ja yhteensovitettu Te-palvelujen, Työllisyyden kuntakokeilun, Ohjaamon, Typ-toiminnan, Kelan ja kunnan (Padasjoki) kanssa. Yhteistyöstä on ja sen rakenteista on sovittu. Tuetun työllistämisen roolikartta visualisoidaan asiakkaan näkökulmasta niin, että hän voi helposti

hahmottaa eri toimijoiden roolit ja vastuut tuetussa työllistämisessä ja niin että palvelupolku on hänelle selkeä.

- Kehittämistyön kuvauksen on tehty ja viety Innokylään
- Asiakasosallisuus on lisääntynyt ja erilaisia menetelmiä on kehitetty ja otettu käyttöön
- Avotyötoiminnan alihankintamalli on pilotoitu, arvioitu ja kuvattu Innokylään

ARVIOINTI

LAB vastaa hankkeen arviointiprosessin fasilitoinnista sekä arviointiin liittyvien aineistojen keräämisestä ja analysoinnista. Arvioinnin tarkoitus on tukea hankkeen toteuttamista sekä vahvistaa hankkeen vaikuttavuutta. Arvioinnin eri vaiheet (3 vaihetta) tuottavat tietoa, jonka avulla toimijat voivat tehdä hankkeen aikana tarvittavia korjausliikkeitä toimenpiteisiin. Näin varmistetaan tavoitteiden saavuttaminen ja tulosten syntyminen. Arvioinnissa hyödynnetään laaja-alaisesti eri menetelmiä. Keskeisessä roolissa on arviointiryhmä, johon kuuluu hankkeen toteuttajien ja sidosryhmien edustajia. Arviointiryhmä kootaan hankkeen käynnistyessä. Arviointiryhmä kokoontuu kolme kertaa hankkeen aikana arviointiverstaaseen, jossa käsitellään siihen mennessä kerättyä ja analysoitua aineisto. LABin arviointiasiantuntija fasilitoi verstaat. Arviointiverstaan tuloksena hankkeen projektipäällikkö ja ohjausryhmä saa käyttöönsä analysoitua arviointitietoa hyödynnettäväksi hankkeen toteutuksessa, ohjauksessa ja raportoinnissa. Arvioinnista on tehty erillinen arviointisuunnitelma (liite 3).

Arviointisuunnitelma on laadittu hankkeen itsearviointin näkökulmasta. Suunnitelmaa tullaan täydentämään, kun saadaan tarkemmat ohjeet THL:n ja TTL:n arvioinnin etenemisestä. THL:n ja TTL:n tarvitsemat aineistot ja seurantatieto istutetaan tähän hankkeen omaan aineistonkeruusuunnitelmaan niin, ettei päällekkäisyyttä synny ja että tarvittava aineisto pystytään hankimaan.

Hankkeen itsearviointin fasilitoinnista vastaa LAB-ammattikorkeakoulun arviointiasiantuntija. Hän tulee olemana myös yhteyshenkilö THL- ja TTL-yhteistyössä. Arviointiasiantuntija toimii tiiviissä yhteistyössä hankkeen projektipäällikön kanssa. Hanke auttaa THL:ta ja TTL:ta tavoittamaan hankkeessa mukana olevia asiakkaita ja muita toimijoita kuten esim. työnantajia. Hankkeessa tuotetaan tietoa palveluiden ja etuuksien yhdistämiseen liittyvistä haasteista kehittämisen ja lainsäädännön laatimisen tueksi.

YHTEISTYÖ

Työllisyyden kuntakokeilu

Lahden kaupunki on saanut myönteisen päätöksen työ- ja elinkeinoministeriöstä Työllisyyden kuntakokeilun toteuttamiseen. Päijät - Hämeen hyvinvointikuntayhtymän hallitus on päättänyt marraskuussa 2019, että yhtymä osallistuu hankkeeseen. Hanke on tarkoitus toteuttaa 1.1.2021-30.6.2023. Hankkeeseen osallistuvat hyvinvointiyhtymän kunnista Lahden lisäksi Hollola, Orimattila, Kärkölä ja Asikkala. Yhtymän kunnista Hartola, Padasjoki, Iitti, Myrskylä ja Pukkila eivät osallistu hankkeeseen. Yhtymän tulee turvata yhdenvertaiset sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut kaikille yhtymän jäsenkunnille, mikä on otettava huomioon kehittämistyössä. Phhyky on sitoutunut kehittämään Työllisyyden kuntakokeilun kanssa yhteistyössä uudentyyppisiä monialaisia ja vaikuttavia toimintamalleja sekä työmuotoja työllisyyden palvelujen edistämiseksi. Hyvinvointiyhtymän kannalta on keskeistä luoda sosiaali- ja terveydenhuollon työ- ja toimintakyvyn arvioinnin malli osana sosiaali- ja terveystieteiden toimintaa sekä työllisyyden hoidon yhteistyötahojen kanssa yhteinen työttömän palvelupolku. Sekä Työkyky – hankkeessa että Työllisyyden kuntakokeilussa tavoitteena on, että selkiinnytään eri toimijoiden vastuut ja luodaan toimivat yhdessä tekemisen käytännöt. Yhteinen suunnittelu on käynnissä kuntakokeilun kanssa. Tätä tavoitetta tukee Työkyky -hanke. Yhtymässä on myös jo aloitettu sosiaalipalvelujen,

kuntoutuspalvelujen ja perusterveydenhuollon sisäinen yhteinen sotekeskusten työ- ja toimintakyvyn arvioinnin mallin suunnittelu. Tältä osin työkykyohjelma nivoutuu saumattomasti työllisyyden kuntakokeiluun.

Tuetun työllistymisen menetelmien kehittämisessä tehdään tiivistä yhteistyötä kuntakokeilun ja te-palvelujen kanssa erityisesti yritys yhteistyön kysymyksissä. Selkiinnytetään ja mallinnetaan sosiaalihuollon palvelupolkua ja yhteensovitetaan Työllisyyden kuntakokeilun, Te-palvelujen ja Kelan kuntoutuspalvelujen kanssa. Yritysyhteistyön vahvistaminen sekä vastuista ja rooleista sopiminen edistää sitä, että osatyökykyisiä saadaan enemmän jäljellä olevan työkyvyn mukaisiin tehtäviin yrityksiin. Työllisyyden kuntakokeilun kanssa yhteistyössä kehitetään maakunnallista mallinnusta yritys yhteistyöstä. Mallinnuksessa kuvataan esimerkiksi, miten työllistäminen tehdään yrityksille helpoksi ja miten varmistetaan riittävä valmennuksellinen tuki työpaikoille ja työntekijälle.

Työkykyhankkeen sosiaali- ja terveystieteiden työkyvyn tuen moniammatilliseen tiimiin asiakas voi ohjautua matalalla kynnyksellä omatoimisesti tai ohjattuna muista sosiaali- ja terveyspalveluista tai yhteistyöpalveluista. Sujuva asiakkaiden ohjautumisen malli sovitaan Työllisyyden kuntakokeilun, TE-toimiston ja Kelan kanssa. Työllisyyden kuntakokeilun osana toimivassa TYP-työssä on jo tehty monialaista yhteistyötä työttömien henkilöiden kuntoutus- ja palvelutarpeiden arvioinnissa ja yhteisten palvelupolkujen koordinoinnissa. Hankkeessa selkiinnytetään edelleen tätä yhteistä työtä, kytketään työkyvyn tiimin työ toimivaksi osaksi asiakkaan palvelupolkua ja varmistetaan hankkeen asiakasvastaavamallilla asiakkaiden palvelujen koordinointi ja jatkuvuus. Jos vastuutyöntekijänä toimii muu taho kuin työkyvyn tiimin työntekijä, kuten työllisyyden kuntakokeilun vastuuvälmentäjä tai sosiaalihuollon omatyöntekijä, tarjoaa työkyvyn tiimi työparin ja koko tiimin tuen.

Kela

Kela tarjoaa ja järjestää työ- ja toimintakykyä edistäviä kuntoutuspalveluja ja moniammatillista konsultointia työkykyyn liittyvissä tilanteissa. Asiakkaille, joilla on erityisen haastavia tilanteita, tarjotaan syvennettyä henkilökohtaista palvelua. Työkyvyn etuusasioihin liittyvissä lääketieteellistä neuvontaa kaipaavissa tilanteissa tarjotaan asiantuntijalääkärin konsultaatiomahdollisuutta. Toiminnassa konsultoitavana tahona toimivat ensisijaisesti Kelan TYP -työkykyneuvojat, jotka tarpeen vaatiessa ohjaavat asiakkaan asian käsittelyä Kelassa sisäisesti oikealle taholle. Tarvittaessa annetaan erikseen sovittavalla tavalla myös muuta etuuksia koskevaa neuvontaa.

TE-palvelut

TE-palvelujen kanssa kehitetään sujuva asiakasohjauksen ja monialaisen yhteistyön malli Työllisyyden kuntakokeilun ulkopuolisten kuntien ja työttömien asiakkaiden palvelujen järjestämisessä siten, että ohjautuminen sosiaali- ja terveystieteiden työkyvyn tuen tiimiin on sujuvaa ja yhteistyö tuetun työllistymisen prosesseissa on sujuvaa.

Hämeen TE-toimiston alueella Päijät-Häme on selvästi heikommassa tilanteessa vaikeasti työllistyvien, rakennetyöttömien, nuorisotyöttömyyden sekä työttömyyksien kestojen perusteella. Pidentynyt työttömyys korreloi selkeästi heikentyneeseen työ- ja toimintakykyyn. Toisaalta alentunut työ- ja toimintakyky johtaa pitkittyvään työttömyyteen, toisaalta pitkittyvä työttömyys johtaa alentuneeseen työ- ja toimintakykyyn. TE-toimistossa ollaan syksyn 2020 aikana muuttamassa toimintamallia siihen suuntaan, että työnhakija-asiakkaiden asiakkuusprosessissa panostetaan entistä enemmän vahvaan alkuun (kartoitetaan mahdolliset työllistymisen esteet ja ohjataan sopivaan palveluun jo alkuvaiheessa). Tällöin saadaan pitkittyvien työttömyysjaksojen määrää vähennettyä ja ohjattua asiakkaita nopeammin (takaisin) työelämään.

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän (PHHYKY) hakema työkykyohjelma -hanke istuu sopivasti TE-toimiston toimintamallin muutokseen. TE-toimistoon on palkattu 1.6. alkaen työkykykoordinaattori, jonka tehtävä painottuu tunnistamaan jo työttömyyden alkuvaiheessa

mahdolliset työllistymistä estävät/haittaavat terveydelliset rajoitteet ja ohjaamaan asiakas mahdollisimman pian jäljellä olevan työ- ja toimintakyvyn selvittelyihin ja samalla kohti työelämää. Toisaalta Päijät-Hämeen alueella TE-toimiston asiakkaiden työttömyydet ovat pitkittyneet ja se on lisännyt tarvetta työ- ja toimintakyvyn selvittelyyn. Nämä asiakkaat siirtyvät suurelta osin työllistymisen kuntakokeilun asiakkaiksi (paitsi TE-toimiston ja PHHYKY:n yhteisistä kunnista Hartola, Padasjoki ja vuoden 2021 alusta litti) ja ohjautuvat selvittelyyn kuntakokeilun kautta. Päijät-Hämeen alueella ei ole aiemmin ollut vastaavanlaista työ- ja toimintakykyä selvittelevää toimintaa (vrt. mm. eri puolilla maata toimineet työklinit). Hankkeen avulla olisi mahdollisuus luoda selvittelystä pysyvää toimintaa ja saada asiakkaiden työllistymistä estävät terveydelliset seikat selvitettyä jo ennen työnhaun alkua. Tämä olisi merkittävä parannus nykyiseen tilanteeseen ja tulisi jatkossa vähentämään työnhakijoiden ajautumista pitkittyvään työttömyyteen.

TE-toimiston asiakkaiden työ- ja toimintakyvyn selvittely on tärkeää saada käyntiin. Selvittelyn tuloksena voi olla, että asiakkaalla ei ehkä olekaan enää työkykyä jäljellä, jolloin selvittely johtaa työkyvyttömyyseläkkeen hakemiseen. Työkyky ei ole kuitenkaan ihmisen subjektiivinen ominaisuus, vaan se liittyy aina työhön. Tässä tilanteessa on TE-toimiston ja hankkeen yhteistyön toinen puoli. TE-toimistolla on tiivis yritys yhteistyö ja alueen työnantajien ja työvoimatarpeen tuntemus. Samoin TE-toimistolla on käytettävissä välineitä (esim. työkokeilu) jäljellä olevan työkyvyn selvittelyyn suhteessa työhön. Asiakkaan jäljellä oleva työkyky pitäisi pystyä muuttamaan palkkatyösuhteeksi. Hankkeessa olisi mahdollisuus mallintaa myös osatyökykyisen asiakkaan (takaisin) työelämään siirtymistä.

Tulevaisuuden sotekeskus -hanke

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä sai rahoituksen Sosiaali- ja terveysministeriön Tulevaisuuden sotekeskus -hankkeesta. Yhtymän keskeisiä tavoitteita Sotekeskus -hankkeessa on sosiaali- ja terveyskeskusten peruspalvelujen ja alueellisen toiminnan kehittämisen rinnalla kehittää sosiaali- ja terveyskeskuksissa tapahtuvaa sosiaalihuollon ja terveydenhuollon yhteistyötä mm. kehittämällä yhteisen hoito- ja asiakassuunnitelman laatimisen käytäntöjä. Lisäksi kehitetään systeemistä työtettä sotekeskuksissa, missä korostuu asiakkaan omien kokemusten ja verkostojen sekä ammattilaisten palveluverkostojen vaikutusten ymmärtäminen ja käyttäminen asiakkaan palvelujen rakentumisessa. Systeemistä työtettä on kehitetty hyvinvointikuntayhtymässä lapsiperhetyössä, mutta tarkoituksena on laajentaa sitä myös työikäisten palveluihin, kuten on tehty mm. Turussa aikuissosiaalityössä. Tältä osin työkykyhanke nivoutuu myös tulevaisuuden sotekeskus-hankkeen kehittämistyöhön ja toiminnan kehittämiseksi tullaan Sotekeskus -hankkeen tavoitteiden mukaisesti luomaan monialainen yhteistyön toimintamalli. Tulevaisuuden Sotekeskus -hankesuunnitelmassa suunniteltu terveysvalmennuksen laajempi käyttöönotto tukee työkyvyn ylläpitoa ja palautumista ja siten työkykyohjelman kehittämisen tulevaisuuden tavoitteiden toteutumista. Sote-keskukseen integroidaan tulevaisuudessa vahvemmin perustason mielenterveys- ja päihdepalveluja, terveysosiaalityön ja kuntoutuksen palveluja.

Työttömien työ- ja toimintakyvyn arvioinnin malli pohjautuu sote-keskuksissa lääkärijohtoiseen tiimimalliin, jota tukevat muut terveydenhuoltopalvelut sekä sosiaalityön ja kuntoutuksen palvelut. Jalkautuva moniammatillinen tiimi voi tukea sote-keskuksen tiimiä konsultoimalla tai ottaa vastaan asiakkaita. Psykiatrisen hoitajan ja päihdehoitajan palveluita tuotetaan kaikissa sote-keskuksissa, joko paikan päällä, etäyhteyksin tai konsultoimalla. Työttömän terveyden arvioinnin ja sairauksien hoidon osalta mielenterveys- ja päihdepalveluilla on merkittävä asema. Sote-keskuksen ydintiimin lisäksi tukea antavat tarvittaessa erikoistason mielenterveyspalvelut ja päihdepalvelut kuten päihdelääkäri. Mielenterveysstrategian jalkauttamiseen haetaan erillisrahoitusta ja kehittäminen kytetään myös tähän hankkeeseen.

Hankkeen aikana rakennetaan työttömän hoitopolku, jolla asiakkaan tunnistaminen, hoidontarpeen arviointi, hoitoon ohjaus, hoito ja seuranta järjestyvät saumattomasti ammattilaisten verkoston ja

yhteistyön kautta. Hoitopolun onnistumisen tärkein kohta on alkuvaiheen arviointi, jossa asiakas ohjataan oikealle polulle. Hankkeessa rakennetaan moniammatillinen tiimi arviointia varten. Työttömien terveydenhuollon asiointisyys vaihtelevat yksinkertaisista lyhytaikaisista ja nopeasti ohimenevistä oireista, pitkäaikaissairauksiin ja monimutkaisiin ja laajoihin terveysongelmiin. Erilaiset terveysongelmat tarvitsevat erilaisia lähestymistapoja, ja erilaiset ihmiset tarvitsevat erilaisia tuen tapoja. Hankkeessa rakennetaan vastuutyöntekijämalli, jolla tukea enemmän tarvitsevat saavat henkilön, joka tukee ja ohjaa heitä koko hoitopolun ajan ja vastaa tarvittaessa sosiaali- ja terveystalveluiden koordinoinnista ja yhteen sovittamisesta.

Kaikissa malleissa haetaan tukea myös digitaalisista palveluista ja uusista innovatiivisista ratkaisuista. Perusmalli ydintiimissä pohjautuu sähköiseen hyvinvointitarkastukseen, jota voidaan tukea sähköisillä kyselyillä (kuten audit-c, mielialakyselyt). Sähköisiä muistutuksia rakennetaan tukemaan hoitoon sitoutumista. Tärkeä onnistumisen tavoite on myös tiedon välitys sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten ja asiakkaan kesken, niin että koko tiimillä ja asiakkaalla on yhteinen tavoite ja käsitys arvioinnin ja hoidon edistymisestä.

Työkykyohjelman työ- ja toimintakyvyn tuen malli tukee sote-keskuksen työ -ja toimintakyvyn tiimimallin kehittämistä siten, että toiminnassa korostuu monialainen arviointi ja yhteistyön tavat eri työllisyys- ja kuntoutustoimijoiden kanssa.

Kuntoutussäätiö

Kuntoutussäätiön kanssa on tehty yhteistyötä osatyökykyisten työllistymisessä Pähee 2.0-hankkeessa. Yhteistyötä on tarkoitus jatkaa Työkykyhankkeessa sekä sote-keskuksissa työkyvyn tuen sekä tuetun työllistymisen toimintakokonaisuuksissa. Kuntoutussäätiö ja Työterveyslaitos ovat yhteistyössä tekemässä selvitystä työkyvyttömyysriskien hallintatoimien vaikuttavuudesta. Sen yhtenä tavoitteena on kehittää työkyvyttömyysriskien hallintatoimien vaikuttavuusmittaristoa eli sitä, miten esimerkiksi työhyvinvointitoiminnan tai työkyvyn ylläpidon kuten työkykyjohtamisen vaikuttavuutta ja tehokkuutta voidaan parhaiten mitata. Selvitys valmistuu elokuussa ja myös sen tuloksia voidaan hyödyntää Päijät-Hämeen alueellisessa hankkeessa esim. koulutuksen/valmennuksen yhteydessä. Tähän kokonaisuuteen kytketään yleisempikin työ- ja toimintakyvyn koulutuskokonaisuus. Kuntoutussäätiö kautta hankitaan osaamista tuetun työllistymisen menetelmistä, erityisesti IPS-mallin osalta mm. vammaispalvelun ja työikäisten palvelujen henkilöstölle. Kuntoutussäätiö voisi mahdollisesti olla mukana myös tuetun työllistymisen laadun kehittämisessä ja arvioinnissa.

LAB ammattikorkeakoulu osatoteuttajana

Oppilaitosyhteistyö tehdään paikallisen Lahden- ja Lappeenrannan ammattikorkeakoulun (LAB) kanssa. LAB on hankkeessa osatoteuttajana. LAB:in roolina hankkeessa on mm. arvioinnin kokonaisuuden koordinointi (aineistojen keruu suunnitelma, arviointityöpajojen järjestäminen) ja palvelumuotoilu työkyvyn tuen mallin rakentamisessa sekä sosiaalihuollon roolin kirkastamisessa tuetun työllistämisen kokonaisuudessa. Opiskelijoita voidaan ottaa harjoittelijoiksi ja tekemään opinnäytetöitä hankkeeseen.

Padasjoen kunta osatoteuttajana

Padasjoen kunta näkee oman roolinsa työllisyyden edistäjänä ja myös osatyökykyisten työelämäosallisuuden lisääjänä merkittävänä. Padasjoen kunta mallintaa hankkeessa pienille

kunnille sopivaa ja mahdollista tapaa tuetulle työllistymiselle siten, että palveluissa asiakkaina olevat osatyökykyiset henkilöt etenevät työllistymispolullaan nykyistä paremmin. Kunnan kehittämistyö sijoittuu Padaspaletti nimiseen työllisyydenhoitoyksikköön. Yksikössä tehdään jo tiivistä yhteistyötä sekä sote-palvelujen että paikallisten yritysten kanssa. Kunta voi soveltaa yritys- ja työelämäverkostonsa tarjontaa osatyökykyisten hyväksi kohti pysyviä työllistymisen tilanteita yksilötasolla ja tuottaa samalla tietoa työllistymistä edistävistä ja ehkäisevistä tekijöistä myös sosiaaliturvan lainsäädäntövalmistelua varten. Työllisyyspalvelun ja sote-keskustyon kehittyvä toiminta tulee muodostamaan hyvin yhteen toimivan palvelumallin, joka ei ole liian raskas tuotantomallina pienelle kunnalle ja johtaa tehokkaasti osatyökykyisten työllistymiseen yksityisen sektorin työmarkkinoilla. Osahanke toteuttaa erityisesti koko hankkeen tavoitetta: Tuetun työllistymisen palvelupolku on asiakkaille selkeä, palvelut helposti saavutettavissa ja tavoitteellisia. Palvelupolku johtaa mahdollisuuksien ja asiakkaan toiveen mukaan osatyökykyisten osalta olemassa olevan työkyvyn käyttömahdollisuuteen eli sopivaan työhön kunnan tai kunnassa toimivan yrityksen palkkalistoilla.

Järjestöyhteistyö

Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymä toimii aktiivisesti yhteistyössä järjestöjen ja eri hanketoimijoiden kanssa. Toiminnoissa huomioidaan hankkeiden ja järjestöjen tarjoamat palvelut asiakkaiden palvelutarvearvioissa ja järjestöjen kanssa rakennetaan yhteistyötä myös toiseen suuntaan, jolloin järjestöjen toiminnasta voidaan ohjata henkilöitä työ- ja toimintakyvyn arviointiin. Monet toimijat tarjoavat matalan kynnyksen hankkeita ja palveluja, joissa asiakkaita tavoitetaan, heidän toimintakykyään tuetaan ja heitä ohjataan palvelutarpeidensa mukaisiin palveluihin. Esimerkiksi Harjulan Setlementti ry Olopuole-hankkeessa kehitetään aktivointityön matalan kynnyksen palveluja. Avainsäätiö järjestää työelämän ulkopuolella oleville alle 30-vuotiaille arjen hallintaa ja osallistumismahdollisuuksia edistävää Poveria- toimintaa. Myös Helsingin diakonialaitoksen Vamos-hanke edistää erityisesti nuorten syrjäytymisvaarassa olevien miesten asemaa työmarkkinoilla. Miete ry tukee mielenterveyskuntoutujia ja Lahden Klubitalo ry tarjoaa mielenterveyskuntoutujille tukea ja siirtymätöitä. Lahden Diakonialaitoksen nuorten työpaja Stoori tarjoaa mahdollisuuksia kokeilla sosiaali- ja terveys- ja kasvatustyötä ja tarjoaa valmennusta jatkosuunnitelmien tekoon. 4H -yhdistys tukee eTyö-hankkeessa erilaisten oppijoiden opintojen loppuun saattamista ja kehittää vaihtoehtoisia tapoja suorittaa tutkintoja tai niiden osia. LAB-ammattikorkeakoulu ja Harjulan setlementti ry kehittävät työvaltaisen oppimisen toimintamallia yhteistyössä työelämän kanssa.

Päijät-Hämeen liikunta- ja urheilu ry:n hallinnoiman TKT - Työkuntoisena ja -kykyisenä työelämään -hankkeen (1.6.2020-31.5.2022) tavoitteena on päijäthämäläisten työttömien terveyden ja liikunnallisen elämäntavan edistäminen, sekä työllistymisvalmiuksien parantaminen vaikuttamalla työkuntoon ja -kykyyn. Hanke pyrkii vaikuttamaan päijäthämäläisten työttömien elämänhallinnan, liikunnallisen elämäntavan, hyvinvoinnin, työkunnon ja -työkyvyn, sekä työelämävalmiuksien parantamiseen. Nämä mahdollistavat työttömien työmarkkinoille sijoittumisen työkuntoisempina ja -kykyisempinä. Hankkeen kohderyhmänä ovat päijäthämäläiset pitkäaikaistyöttömät ja heikossa työmarkkina-asemassa olevat 16-64 -vuotiaat, erityishuomio on alle 25- ja yli 50-vuotiaissa. Palvelut ovat avoinna myös maahanmuuttajille. Hankkeen aikana syntyvät toimintamallit ovat alueellisesti ja valtakunnallisesti ainutlaatuiset ja innovatiiviset ja niitä jaetaan alueellisesti ja valtakunnallisesti hankkeen päätyttyä. Hanke toimii yhteistyökumppanina Työkyky-hankkeelle ja hankkeiden sidosryhmät ovat yhteisiä.

Osatoteuttajan ja keskeisten yhteistyökumppaneiden kanssa on laadittu yhteistyösopimukset, jotka ovat liitteessä 4.

ASIAKKAIDEN OSALLISUUS

Hankkeessa huomioidaan asiakkaiden osallisuus omassa asiassaan sekä kehittämisen suunnittelussa, toteutuksessa sekä arvioinnissa. Osin hanke kehittää, mutta myös hyödyntää jo olemassa olevia asiakasosallisuusrakenteita, kuten asiakasraateja, vertaisvalmentajia ja koulutettuja kokemusasiantuntijoita. Hankkeen viestintää pyritään toteuttamaan myös asiakasosallisuuden näkökulmasta monipuolisesti. Ajatuksena on perustaa hankkeelle viestintätiimi, johon rekrytoidaan osa-aikaisesti osatyökykyisiä henkilöitä (kolme henkilöä) toteuttamaan hankeviestintää yhdessä hanketyöntekijöiden kanssa. (esimerkiksi kuntouttavan työtoiminnan, vammaispalvelun, mt asiakkaita).

Työikäisten palvelujen asiakasraadit toimivat aktiivisesti eri puolilla Päijät-Hämettä. Sosiaalityön asiakasraateihin osallistuu henkilöitä, joilla on kiinnostusta kehittää, arvioida ja vaikuttaa asioihin. Asiakasraati voi ottaa kantaa sote -keskuksista nouseviin kehityskohteisiin ja se voi ottaa kantaa myös yhteiskunnallisiin kysymyksiin toteuttaen näin rakenteellista sosiaalityötä niin alueellisestikin kuin valtakunnan tasolla. (Sosiaalityön asiakasraadin käsikirja, SOS II -hanke). Päijät-Hämeen työikäisten palvelujen asiakasraadit toteutetaan tällä hetkellä yhteistyössä asiakasohjauksen ja palvelutuotannon työntekijöiden kesken. Kuntouttavan lisäksi asiakasraateihin osallistuu osittain myös sosiaalisen kuntoutuksen asiakkaita. Myös Phhykyn vammaispalvelujen päiväaikaisen toiminnan palveluun on syntymässä asiakasraatitoimintaa syksyllä 2020, joten molempien toimialojen asiakasraateja voidaan osallistaa ja hyödyntää Työkykyohjelman kehittämistyöhön, suunnitteluun, toimenpiteisiin ja arviointiin. Hankkeen valmistelussa hyödynnettiin asiakkailta aiemmin saatua tietoa, mutta koronan vuoksi asiakkaiden kuuleminen oli valmisteluhetkellä haasteellista.

Phhykyn vammaispalvelun työhönvalmennuksessa toimii tällä hetkellä vertaisvalmentajia, jotka ovat vammaispalvelun asiakkaita ja joille Phhyky maksaa palkkiota tehdystä työstä. Vertaisvalmentajien kokemusta voidaan hyödyntää hankkeessa erityisesti tuetun työllistymisen toimenpiteissä. Työhönvalmennus ja avotyö ovat vertaisvalmentajille omakohtaisesti tuttuja palveluja, joten heidän kauttaan hanke saa arvokasta kokemustietoa palvelujen nykytilasta ja kehittämiskohteista. Myös pilottien arvioinnin osuuteen heidän kokemuksestaan ja tuottamastaan tiedosta on hyöttyä.

Lahden Klubitalo on kouluttanut Päijät-Hämeen alueella kokemusasiantuntijoita Minun tieni kokemusasiantuntijaksi -hankkeessa. Tällä hetkellä koulutettuja kokemusasiantuntijoita on yli 30 henkilöä. Klubitalon kanssa on suunniteltu ja solmittu yhteistyösopimus kokemusasiantuntijoiden hyödyntämisestä Työkykyhankkeen eri toimenpideosuoksissa. Kokemusasiantuntijoiden rooli on olla mukana toiminnan suunnittelussa, kehittämisessä ja arvioinnissa. Myös osallistuminen erilaisiin työpajoihin on tarkoitus toteuttaa. Kokemusasiantuntijoiden roolia kehitetään myös hankkeessa aktiivisesti Sote-keskustoiminnan, työkyvyn tuen ja tuetun työllistymisen yhteydessä. Klubitalon kokemusasiantuntijoita voidaan pyytää esimerkiksi hankkeen ohjausryhmätoimintaan.

HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMISEN NÄKÖKULMIEN HUOMIOIMINEN

Päijät-Hämeen maakunnan kunnanjohtajista koostuva työvaliokunta hyväksyi 28.4.2020 maakunnalliset HYTE-kärjet. HYTE-kärkiä työstetään eteenpäin aktiivisesti Päijät-Hämeen kuntien kanssa. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kehittämisen pääpainopisteet voidaan liittää tiiviisti alueellisen Työkykyohjelman tavoitteisiin, hankesisältöön ja tehtäviin toimenpiteisiin. Päijät-Hämeen alueellisessa Työkykyohjelmassa kehitetään palveluja eri toimijoiden kanssa mm. sote, järjestöt, te-palvelut, Kela, kunnat ja samalla rakennetaan yhdyspintoja eri toimijoiden välillä huomioiden alueen HYTE-kärjet.

1. Mielen hyvinvointi: Kasvu-, opiskelu- ja elinympäristö tukee mielenterveyttä erilaisissa elämäntilanteissa ja yhteiskunnan muutoksissa, Haavoittuvassa asemassa tai elämäntilanteessa olevat tulevat kuulluiksi ja kohdatuiksi eri tuen ja avun muodoissa
2. Osallisuus ja yhteisöllisyys: Kuntalaisten kokemus osallisuudesta ja vaikuttamisesta vahvistuu edellisvuosiin verrattuna, Syrjäytymisriskissä olevien määrä on maan keskitasoa pienempi
3. Arjen turvallisuus: Kuntalaiset kokevat asuin- ja elinympäristönsä viihtyisäksi ja turvalliseksi, Toimeentuloedellytykset ovat koko maan tasolla tai sitä parempia, Läheisuudet ovat turvallisia
4. Pääteettömyys ja terveelliset elintavat: Elintavat ovat terveellisiä, Pääteiden kokeilu ja käyttö on vähäisempää kuin maassa keskimääri

ALUEELLINEN KEHITTÄMISTYÖ

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä on toiminut vuoden 2017 alusta maakunnallisena sosiaali- ja terveystalvelujen tuottajana. Seudullisen palvelun kehittämisessä on ollut olennaista myös hyvinvointiyhtymän yhdyspintatyön kehittäminen. Keskeisiä yhdyspintoja ovat olleet mm maahanmuuttajien kotoutumisen tukeminen ja työllisyyden hoidon palvelut. Maakunnallista palvelua kehitettäessä on luotu toimivat yhteistyöverkostot ja toimintamallit sosiaali- ja terveystalvelujen ja eri kuntien sekä TE-palvelujen kanssa. Jo olemassa olevan yhteistyöverkoston kanssa Työkykyohjelman toteuttamiselle on hyvät edellytykset.

Hyvinvointiyhtymässä toteutetaan vuosina 2020 – 2024 kokonaisvaltainen, tavoitteellinen ja nykytila-analyysiin perustuva muutoshjelma. Muutoshjelman tavoitteena on luoda asiakkaiden palvelutarpeisiin vastaava palvelutuotanto, joka on kuntien maksukyvyin mukainen. Ohjelman kehittämisellä tavoitellaan kustannusten kasvuvauhdin taittumista, integraation vahvistumista, väestön sosiaalisen ja terveydellisen pahoinvoinnin vähenemistä, kuntien ja yhtymän luottamuksellista yhteistyötä sekä yhtymän positiivista imagoa. Työkykyohjelmalla tavoitellaan uudenlaista sosiaali- ja terveyskeskuksen sisäisten ja muiden palvelujen integraatiota, kumppanuuksia sekä tuetun työllistymisen palvelupolun selkiinnyttämistä ja yhteensovittamista muiden toimijoiden kanssa. Työkykyohjelmalla ja yhtymän muutoshjelmalla on useita yhdyspintoja. Muutoshjelmassa tavoitellaan mm. yhtymän ja muiden toimijoiden yhdyspintojen vastuiden määrittelyä, monipalveluasiakkaiden palvelukokonaisuuksien optimointia sekä laaja-alaisesti toimivia sotekeskuksia. Työkykyohjelma ja yhtymän muutoshjelma nivoutuvat sujuvasti toisiinsa ja tukevat toiminnan kehittämistä asetettujen tavoitteiden suuntaisesti.

Työllisyyden kuntakokeilun Lahden hankkeen kanssa on tehty yhteistä suunnittelutyötä vuoden vaihteesta 2019 – 2020 alkaen. Erääksi keskeisimmistä kehittämisen kohteista hanketoiminnan suunnittelussa on todettu sosiaali- ja terveydenhuollon työ- ja toimintakyvyn arvioinnin kehittäminen ja työttömän asiakkaan kokonaispalvelujen organisointi ylitse hallinnon rajojen. Hyvinvointikuntayhtymä osallistuu aktiivisesti kokeiluun, mutta yhtymän kokeiluun osallistuva henkilökunta säilyy yhtymän työnjohdon alla. Hyvinvointikuntayhtymän ja työllisyyden kuntakokeilun yhteistyö tuottaa tärkeää tietoa valtakunnalliseen sote-keskuskehittämiseen yhdyspintatyön näkökulmasta.

Pähee 2.0 on Suomen Rakennerahasto-ohjelman -Kestävää kasvua ja työtä 2014-2020, ESR-hanke vuosille 2019-2020. Hankkeen tavoitteena on osatyökykyisten työllistymisen ja osallisuuden edistäminen kokeilemalla ja ottamalla käyttöön uusia toimintamalleja. Pähee 2.0 edistää yhteistyössä perusterveydenhuollon kanssa osatyökykyisten työ- ja toimintakyvyn arvioinnin kehittämistyötä. Tarkoituksena on vahvistaa sote-toimijoiden työ- ja toimintakyvyn arvioimiseen liittyvää osaamista ja kehittää tiedon välittymistä terveydenhuoltoon. Hankkeessa toteutettiin alueen toimijoille kysely, jonka perusteella vahvistui tarve työ- ja toimintakyvyn arvioinnin osaamisen vahvistamisen ja kehittämisen tarpeesta/toiveesta Päijät-Hämeen alueella. Vastauksista tuli ilmi tarve kokonaisvaltaisen työ- ja toimintakyvyn arvioinnin palvelujen ja monialaisen yhteistyön kehittämiselle. Käytännön kehittämistä kaivattiin niin arviointityövälineiden ja -mittareiden

käyttöönottoon, tiedon dokumentointiin kuin sen välittämiseen niin sisäisesti kuin eri organisaatioiden välillä

Pähee 2.0 -hankkeen yhtenä tavoitteellisena toimenpiteenä oli lisätä alueellista osaamista IPS (Sijoita ja valmenna) -mallin mukaisesta tuetusta työllistämisestä. Tavoitteena hankkeessa oli IPS-mallin koulutuksen pohjalta toteuttaa IPS-mallin pilotointi Päijät-Hämeen alueella Phhyky:n työpajalla/toimintakeskuksissa kokeillen näin IPS-mallin soveltuvuutta osana kuntouttavaa työtoimintaa. IPS-mallin koulutusprosessi toteutettiin syksyllä 2019 ja se sisälsi viisi kokopäiväistä koulutuspäivää. IPS-mallin koulutuksella saatiin osalle Päijät-Hämeen kuntouttavan työtoiminnan työpajojen sekä toimintakeskusten ja vammaispalvelun työntekijöille tutuksi IPS-mallin mukainen tuetun työllistämisen lähestymistapa asiakkaiden työllistymispoluille johdattamiseen. Vuoden 2020 alun hyvin lyhyen pilottivaiheen pohjalta voidaan kuitenkin todeta, että kuntouttavassa työtoiminnassa on ollut asiakkaita, joille IPS-mallin mukainen tuetun työllistymisen malli on soveltunut pilotoitavaksi siirtymäksi työelämään. Pähee 2.0 -hankkeen toimenpiteet ovat vielä kesken. Kuitenkin aloitetuilla toimenpiteillä on todennettu alueellinen tarve työ- ja toimintakykyarvioinnin osaamisen vahvistamiselle sekä käytänteiden (tuettu työllistyminen) kehittämiselle ja yhdenmukaistamiselle asiakkaiden heille oikeisiin palveluihin ohjaamiseksi ja asiakasprosessien sujuvoittamiseksi. Tätä Pähee 2.0 -hankkeen aloittamaa kehittämistyötä voidaan Työkykyohjelman toimenpiteissä vielä syventää ja laajentaa.

RESURSSIT JA OHJAUSRYHMÄ

Hankkeen budjetti on liitteenä 5. Hankkeeseen palkataan hankepäällikkö sekä hankesuunnittelija. Hankepäällikkö vastaa hankkeen kokonaisuuden johtamisesta, toimenpidekokonaisuuksien toteuttamisesta, arvioinnin ja viestinnän koordinoinnista sekä valtakunnan tasolla yhteistyön rakentamisesta esimerkiksi muiden hankkeiden kanssa.

Hankesuunnittelija ottaa vastuuta molemmista toimintalinjoista, erityisesti tuetusta työllistymisestä. Hankesuunnittelija osallistuu myös arviointiin ja viestintään. Viestintätehtävää varten hankkeessa työllistetään osatyökykyisiä asiakkaita viestintätiimiin ja heille varataan palkkakuluja. Viestintäsuunnitelma on liitteenä 6. Tuetun työllistymisen valmennustiimiin palkataan työhönvalmentaja ja yhden-kahden valmentajan työpanos tulee sosiaalipalveluista. Sote-keskukseen työkyvyn tuen tiimiin palkataan työterveyslääkäri, työterveyshoitaja ja sosiaalityöntekijä. Sosiaalityöntekijän työpanosta tulee omarahoituksena myös sosiaalihuollon omatyöntekijöiden työpanoksesta, silloin kun työkykytiimin asiakkaalla on jo prosessin alkaessa nimetty omatyöntekijä. Tiimiin palkattavat työntekijät vastaavat työkyvyn tuen mallintamisesta sote-keskuksessa, osaamisen lisäämisestä sekä sujuvien, yksilöllisten palvelupolkujen rakentamisesta yli toimialarajojen tiiviissä yhteistyössä Tulevaisuuden sotekeskus –hankkeen, Työllisyyden kuntakokeilun, Te-palvelujen, Kelan, erikoissairaanhoidon sekä kuntoutustoimijoiden kanssa. Työkyvyn tuen tiimiin palkataan myös osa-aikainen kehittäjäasiakas, jonka tehtävänä on olla mukana Sote-keskustöiden työpajoissa, hankkeen ohjausryhmässä ja mallintamassa kokemusasiantuntijaroolia työkyvyn tuen tiimissä ja hän antaa osaamistaan myös tuetun työllistymisen toimenpidekokonaisuuteen. Lisäksi kehittäjäasiakas osallistuu avotyön mallintamiseen alihankintamalliksi- työpajoihin tuoden omat kokemukset ja tiedon yhteiseen käyttöön.

Hankkeen hallinnoinnista vastaa Päijät-Hämeessä Sosiaalialan osaamiskeskus Verso –liikelaitos, jonka toimistosuhteen työpäivästä tähän hankkeeseen osoitetaan 20%.

Hankkeen ohjausryhmä pyritään yhdistämään sote-keskushankkeen ohjausryhmään, johon kutsutaan mukaan myös rahoittajan, keskeisten yhteistyökumppaneiden (Kela, Työllisyyden kuntakokeilu, TE- toimisto), Padasjoen kunnan edustaja, asiakasedustajia mm. vammaispalveluista, Klubitalolta sekä oppilaitos- ja järjestöedustajia.

Alustava aikataulutus TTO Päijät-Häme

RISKIENHALLINTASUUNNITELMA

Hankkeen toteuttamiseen liittyviä riskejä ja toimenpiteet riskien toteutumisen todennäköisyyden pienentämiseksi:

Hankkeen rahoituksen pieneneminen vuosina 2021-2022	Varautumissuunnitelman laatiminen, esimerkiksi hankkeeseen palkattavat henkilöt (mm. työsuhteiden pituudet tarkasteluun, Phhykyn oman henkilöstön hyödyntäminen) Yhteistoimintasopimuksissa otetaan huomioon hankkeen jatkorahoituksen ehdollisuus. Ostopalveluiden tarkastelu Hankkeen toimintasuunnitelman tarkastelu
Eri hankkeiden yhteensovittamisen epäonnistuminen	Varmistetaan avainhenkilöiden mukanaolo ja sitoutuminen vastuita nimeämällä ja aikatauluttamalla toimenpiteitä. Ohjausryhmän nimeämisessä otetaan huomioon muut hankkeet. Tiimityöskentelyyn ja työpajoihin osallistetaan laajasti eri toimijoita.
Hankehenkilöstön rekrytoinnissa epäonnistuminen	Kiinnitetään erityistä huomiota rekrytointiin, sitoutumiseen, motivointiin ja osaamiseen. Kiinnitetään huomiota hankehenkilökunnan työhyvinvointiin, jolla varmistetaan henkilöstön pysyvyys.
Henkilöstön vaihtuvuus (juurruttaminen epäonnistuu)	Kuvataan prosessit selkeästi alusta alkaen, vastuuhenkilöt nimetään ja jos vaihtuvuutta tulee, huomioidaan uusilla vastuuhenkilöillä. Tehdään juurruttamissuunnitelma heti hankerahoituksen varmistuksen jälkeen.
Yhteistyökumppaneiden sitoutumattomuus	Yhteistyökumppaneiden mukaan ottaminen ja vastuiden nimeäminen jo toiminnan suunnitteluvaiheessa. Roolien selkiyttäminen. Ohjausryhmässä yhteistyökumppanit laajasti mukana. Avoin ja aktiivinen viestintä hankkeen etenemisestä.
Työkyvyn tuen tiimin toiminnan juurruttaminen Sote-keskukseen epäonnistuu	Varmistetaan sosiaali- ja terveydenhuollon toimintojen integroituminen vastuuhenkilöiden aktiivisella yhteistyöllä (mm yhteiset työpajat). Yhtymän järjestäjän rooli on vahva. Yhtymä päättää sotekeskusten palveluista riippumatta perusterveydenhuollon tuottajatahosta.
Koronaviruksen esiintyvyys kasvaa ja se tuo rajoituksia asiakastyöhön sekä kehittämisverkostoissa tapahtuvaan työhön	Digitaalisten välineiden hyödyntäminen, varautumissuunnitelman tekeminen hankerahoituksen varmistuttua